

21.10.2024

ÁLLÁSFOGLALÁSI INDÍTVÁNY

benyújtva a Bizottság nyilatkozatát követően

az eljárási szabályzat 136. cikkének (2) bekezdése alapján

az azerbajdzsáni helyzetről, az emberi jogok és a nemzetközi jog megsértéséről, valamint az Örményországgal fennálló kapcsolatokról (2024/2890(RSP))

Rasa Juknevičienė, François-Xavier Bellamy, Michael Gahler, Andrzej Halicki, David McAllister, Sebastião Bugalho, Nicolás Pascual De La Parte, Isabel Wiseler-Lima, Daniel Caspary, Loucas Furlas, Sandra Kalniete, Łukasz Kohut, Andrey Kovatchev, Andrius Kubilius, Miriam Lexmann, Vangelis Meimarakis, Ana Miguel Pedro, Davor Ivo Stier, Michał Szczerba

a PPE képviselőcsoport nevében

Az Európai Parlament állásfoglalása az azerbajdzsáni helyzetről, az emberi jogok és a nemzetközi jog megsértéséről, valamint az Örményországgal fennálló kapcsolatokról (2024/2890(RSP))

Az Európai Parlament,

- tekintettel az Azerbajdzsánról és Örményországról szóló korábbi jelentéseire és állásfoglalásaira,
 - tekintettel az 1950. évi emberi jogok európai egyezményére, amelyet Azerbajdzsán 2002-ben ratifikált,
 - tekintettel a vonatkozó dokumentumokra és nemzetközi megállapodásokra, többek között, de nem kizárólagosan az Egyesült Nemzetek Alapokmányára, az 1975. augusztus 1-jei Helsink-i Záróokmányra és az 1991. december 21-i alma-atai nyilatkozatra,
 - tekintettel az egyrészlől az Európai Közösségek és tagállamaik, másrészlől az Azerbajdzsán Köztársaság közötti, 1996. április 22-én aláírt partnerségi és együttműködési megállapodásra¹,
 - tekintettel eljárási szabályzata 136. cikkének (2) bekezdésére,
- A. mivel Azerbajdzsánban politikai indíttatású vádak alapján 300 embert tartanak fogva; mivel Anar Məmmədli prominens emberijog-védő és éghajlat-politikai aktivista 2024. április 30. óta előzetes letartóztatásban van illegális valuta Azerbajdzsánba történő bevitelére irányuló összeesküvés koholt vádjával, és az őrizetben töltött idő alatt egészségi állapota jelentősen romlott; mivel Qubad İbadoğlu közigazdász és politikai aktivistát 2024. április 22-én, 274 napos fogva tartás után házi őrizetbe helyezték;
- B. mivel Azerbajdzsán fogva tartás és bírósági zaklatás révén fokozta a még meglévő független média, például az Abzas Media és a Toplum TV elnyomását;
- C. mivel a nem kormányzati szervezetek (NGO-k) nyilvántartásba vételét, működését és finanszírozását szabályozó azerbajdzsáni törvények rendkívül korlátozóak és végrehajtásuk önkényes, ezáltal ténylegesen büntetendővé teszik a nem kormányzati szervezetek nyilvántartásba nem vett tevékenységét;
- D. mivel a Freedom House 2024. évi „Szabadság a világban” indexe Azerbajdzsánt a világ legkevésbé szabad országai közé rangsorolja, Oroszország és Belarusz mögé;
- E. mivel 2023. szeptember 19-én a laçini folyosó kilenc hónapos illegális blokádját követően és figyelmen kívül hagyva a 2020. november 9-i háromoldalú nyilatkozatban tett kötelezettségvállalásait és a Nemzetközi Bíróság (ICJ) ítéletét, Azerbajdzsán támadást indított a Hegyi-Karabah fennmaradó, még nem ellenőrzése alatt álló részei

¹ HL L 246., 1999.9.17., 3. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/1999/614/oj.

ellen;

- F. mivel több mint 100 000 örménynek, köztük 30 000 gyereknek kellett elmenekülnie a területről, aminek következtében Hegyi-Karabahot az évszázadok óta ott élő örmény lakosság csaknem teljes egésze elhagyta; mivel ez etnikai tisztogatásnak minősül;
- G. mivel az orosz békefenntartó erő nem a 2020. november 9-i háromoldalú nyilatkozatban meghatározott megbízatásával összhangban járt el, és nem lépett fel a laçini folyosó Azerbajdzsán általi blokádja, a folyosó bejáratánál az azerbajdzsáni ellenőrző pont létrehozása vagy a Hegyi-Karabahban 2023 szeptemberében végrehajtott offenzíva ellen;
- H. mivel az azerbajdzsáni vezetés továbbra is irredenta nyilatkozatokat tesz Örményország szuverén területére vonatkozóan; mivel az azerbajdzsáni hadsereg Örményország szuverén területéből továbbra is mintegy 170 km²-t tart megszállva;
1. hangsúlyozza az azerbajdzsáni emberi jogi helyzettel kapcsolatos mély aggodalmát;
 2. sürgeti az azerbajdzsáni hatóságokat, hogy haladéktalanul és feltétel nélkül bocsássák szabadon a koholt és/vagy politikai indíttatású vádak alapján büntetőeljárás alá vont valamennyi emberijog-védőt, újságírót, környezetvédelmi, politikai és egyéb aktivistát; ezzel összefüggésben emlékeztet Tofiq Yaqublu, Akif Qurbanov, Bəxtiyar Hacıyev, valamint emberijog-védők és újságírók, köztük Ülvi Həsənli, Sevinc Vaqifqızı, Nərgiz Absalamova, Hafiz Babalı és Elnarə Qasimova, Əziz Orucov, Rüşət Muradlı, Əvəz Zeynallı, Elnur Şükürov, Ələsgər Məmmədli, Fərid İsmayılov nevére; hangsúlyozza, hogy Azerbajdzsán 2024 áprilisa óta hamis vádak alapján további civil társadalmi aktivistákat tartóztatott le, többek között Fərid Mehrəlizadət, İqbal Əbilovot, Bəhrüz Səmədovot, Emin İbrahimovot és Famil Xəlilovot;
 3. emlékeztet arra, hogy fel kell oldani a Qubad İbadoğluval szemben érvényben lévő utazási tilalmat, és ejteni kell az ellene felhozott valamennyi vádat, és felszólítja Azerbajdzsánt, hogy sürgősen gondoskodjon a Qubad İbadoğlu választotta orvos által végzett független orvosi vizsgálatról, és tegye lehetővé számára, hogy külföldi kezelésben részesüljön;
 4. emlékezteti az azerbajdzsáni hatóságokat az emberi méltóság és az alapvető szabadságok tiszteletben tartására vonatkozó kötelezettségükre nemzetközi kötelezettségvállalásaiknak megfelelően, és felszólítja őket, hogy helyezték hatályon kívül azokat az elnyomó jogszabályokat, amelyek a független NGO-kat és médiát a törvényesség perifériájára sodorják;
 5. kéri, hogy az EU globális emberi jogi szankciórendszere alapján szabjon ki uniós szankciókat az emberi jogok súlyos megsértését elkövető azerbajdzsáni tisztviselőkre; ismételten hangsúlyozza, hogy az EU-nak készen kell állnia arra, hogy szankciókat vezessen be az Örményország szuverenitását, függetlenségét és területi integritását veszélyeztető személyekkel és szervezetekkel szemben,
 6. emlékeztet arra, hogy az 1996. évi EU–Azerbajdzsán partnerségi és együttműködési megállapodás, amely a kétoldalú kapcsolatok jogalapját képezi, a demokrácia, valamint a nemzetközi jog és az emberi jogok tiszteletben tartásán alapul, és hogy ezeket

Azerbajdzsánban rendszeresen megsértik;

7. megismétli, hogy az Európai Unió egyértelműen támogatja Örményország szuverenitását, területi integritását és határainak sérthetlenségét; határozottan támogatja az Örményország és Azerbajdzsán közötti kapcsolatok normalizálását a területi integritás kölcsönös elismerésének és a határok sérthetlenségének elve alapján, az 1991-ben Alma-Atában elfogadott nyilatkozat alapján;
8. emlékeztet arra, hogy korábban elítélte az Azerbajdzsán által Hegyi-Karabah örményei ellen 2023. szeptember 19–20-án előre eltervezett és indokolatlan katonai támadást, amely az évszázadok óta ott élő örmény etnikai közösség egészének elűzéséhez vezetett, ami etnikai tisztogatásnak minősül; emlékeztet arra, hogy ez a támadás a Hegyi-Karabah Köztársaság struktúráinak teljes felszámolását és a régió feletti teljes körű azerbajdzsáni ellenőrzés létrehozását eredményezte; követeli az összes fennmaradó örmény politikai fogoly és hadifogoly szabadon bocsátását;
9. megismétli az azerbajdzsáni csapatok kivonására irányuló követelését Örményország teljes szuverén területéről; elutasítja és súlyos aggodalmának ad hangot az azerbajdzsáni elnök és más azerbajdzsáni tisztviselők által tett, Örményország területi integritását és szuverenitását fenyegető irredentista és lázító nyilatkozatok miatt; óva inti Azerbajdzsánt az Örményországgal szembeni esetleges katonai kalandorpolitikától; kiemeli, hogy Azerbajdzsánnak a nahicseváni exklávéval kapcsolatos összeköttetési problémáit Örményország szuverenitásának és területi integritásának teljes körű tiszteletben tartása mellett kell megoldani;
10. felszólítja Azerbajdzsánt, hogy ténylegesen kezdjen átfogó és transzparens párbeszédet a karabahi örményekkel jogaik tiszteletben tartásának biztosítása és biztonságuk garantálása érdekében, beleértve azt a jogot, hogy nemzetközi jelenlét felügyelete mellett visszatérhessenek otthonaikba és ott méltósággal és biztonságban élhessenek, valamint érvényesíthessék a földhöz és a tulajdonhoz való jogukat, megőrizhessék önálló identitásukat, és teljes mértékben gyakorolhassák polgári, kulturális, szociális és vallási jogaikat;
11. kéri, hogy az európai intézményeken belül hozzanak létre egy ad hoc bizottságot, amely meghatározza vagy fejleszti azokat a nemzetközi mechanizmusokat, amelyek garantálják Hegyi-Karabah lakóinak kollektív, biztonságos, méltóságteljes és fenntartható visszatérését ősi földjükre; felszólít egy olyan mechanizmus létrehozására, amely nyomon követi a Parlament által Hegyi-Karabahról elfogadott jelentések és állásfoglalások végrehajtását;
12. sürgeti Azerbajdzsánt, hogy – figyelembe véve a kulturális, vallási és történelmi örökségnek a hegyi-karabahi konfliktus kezdete óta bekövetkezett rombolását – tartózkodjon a régió kulturális, vallási vagy történelmi örökségének további pusztításától, elhanyagolásától vagy megváltoztatásától, és felszólítja, hogy ehelyett törekedjen e gazdag, sokszínű örökség megőrzésére, védelmére és előmozdítására; követeli az örmény kulturális, történelmi és vallási örökség védelmét Hegyi-Karabahban az UNESCO normáival és Azerbajdzsán nemzetközi kötelezettségvállalásaival összhangban;
13. elismeri, hogy sürgősen meg kell erősíteni az EU és Örményország közötti

együttműködést a biztonság és a védelem területén; üdvözli, hogy Örményország befagyasztotta részvételét a Kollektív Biztonsági Szerződés Szervezetében; tudomásul veszi a biztonsággal kapcsolatos kérdések átfogó platformjaként szolgáló, rendszeres EU–Örményország politikai és biztonsági párbeszédék hozzáadott értékét; üdvözli az Örményországnak nyújtott defenzív katonai támogatás érdekében több tagállam által tett intézkedéseket, és sürgeti a többi tagállamot, hogy mérlegeljének hasonló kezdeményezéseket;

14. támogatja Örményország azon döntését, hogy megszünteti az orosz Szövetségi Biztonsági Szolgálat határőreinek jelenlétét a jereváni nemzetközi repülőtéren, és kifejezi egyetértését a Belarusszal fenntartott kapcsolatok felfüggesztéséről;
15. felhívja az EU-t, hogy vessen véget az Azerbajdzsánból származó gázexporttól való függőségének; súlyos aggodalmának ad hangot az orosz gáz Azerbajdzsán általi behozatala és az EU-ba irányuló azerbajdzsáni gáz kitermelésében és szállításában való jelentős orosz részvétel miatt, amely ellentétben áll az EU azon célkitűzésével, hogy az EU-ba irányuló olaj- és gázexportból származó orosz bevételek csökkentésével aláassa Oroszország azon képességét, hogy folytassa Ukrajna elleni agressziós háborúját; sürgeti a Bizottságot, hogy vizsgálja ki annak gyanúját, hogy Azerbajdzsán valójában orosz gázt exportál az EU-ba;
16. felszólít az Azerbajdzsánból az EU-ba irányuló valamennyi olaj- és gázimport felfüggesztésére; Emlékeztet azon kérésére, hogy – tekintettel Azerbajdzsán Hegyi-Karabah elleni közelmúltbeli inváziójára – függesszék fel az energiaügyi stratégiai partnerségről szóló, az Európai Unió és Azerbajdzsán közötti egyetértési megállapodást;
17. támogat minden olyan kezdeményezést és tevékenységet, amely az Örményország és Azerbajdzsán közötti béke megteremtéséhez és egy régóta várt békemegállapodás aláírásához vezethet; úgy véli, ahhoz, hogy egy békemegállapodás tartós legyen, a felek valódi elkötelezettségére van szükség, nem pedig a retorika és a követelések eszkárlálására; üdvözli az Örményország és Azerbajdzsán közötti határ több részének elhatárolására vonatkozó előzetes megállapodás tekintetében a területi elhatárolással és határbiztonsággal foglalkozó bizottság által a közelmúltban elért eredményeket;
18. üdvözli az EU és Örményország közötti kétoldalú kapcsolatok új lendületét, amelyet a jereváni hatóságok határozottan támogatnak; tudomásul veszi Örményország többek között az örmény külügyminiszter által kifejezett európai törekvéseit; emlékeztet korábbi álláspontjára, amely szerint az Európai Unióról szóló szerződés 49. cikke értelmében bármely európai állam kérheti felvételét az Európai Unióba, amennyiben elkötelezi magát a koppenhágai kritériumok és a demokrácia elvei mellett, tiszteletben tartja az alapvető szabadságokat, az emberi és a kisebbségi jogokat, valamint biztosítja a jogállamiságot; úgy véli, hogy amennyiben Örményország érdeke a tagjelölti státusz kérelmezése és a demokrácia megszilárdítását célzó tartós reformok jelenlegi útján való haladás, az alapul szolgálhat az EU és Örményország közötti kapcsolat átalakítását célzó időszakhoz; felhívja a Bizottságot és a Tanácsot, hogy aktívan támogassák Örményországot az EU-val való együttműködés fokozásában, nemcsak a gazdasági partnerség, hanem a politikai párbeszéd, az emberek közötti kapcsolatok, az ágazati integráció és a biztonsági együttműködés terén is; úgy véli, hogy az Ukrajnával, Grúziával és a Moldovai Köztársasággal kötött társulási megállapodásokból/mélyreható

és átfogó szabadkereskedelmi térségekből származó tapasztalatoknak jó alapként kell szolgálniuk az EU és Örményország közötti szorosabb együttműködéshez, különösen az egységes piacba való fokozatos ágazati integráció tekintetében;

19. üdvözli a 2024. július 22-i határozatot, amely szerint vízumliberalizációs párbeszéd indul Örményországgal, ami az első lépés az EU-ban való rövid távú tartózkodásra vonatkozó vízummentesség megvalósítása felé; üdvözli továbbá az Európai Békekeret keretében az Örmény Köztársaság fegyveres erőinek támogatására irányuló, 10 millió EUR értékű első támogatási intézkedés elfogadásáról szóló határozatot; felhívja az EU-t, hogy hagyjon fel az Azerbajdzsánnak nyújtott minden olyan technikai és pénzügyi támogatással, amely hozzájárulhat katonai vagy biztonsági képességeinek megerősítéséhez; felhívja a tagállamokat, hogy fagyasszák be valamennyi katonai és biztonsági felszerelés Azerbajdzsánba irányuló kivitelét;
20. elítéli a Baku Kezdeményezés Csoportnak az uniós tagállamok megbélyegzésére és destabilizálására irányuló ismételt kísérleteit; elítéli különösen a Franciaországot célzó irredentista csoportok és dezinformációs műveletek támogatását, különösen Új-Kaledónia, Martinique és Korzika francia megyékben és területeken; emlékeztet arra, hogy ezeket a módszereket 2013-ban Németországgal szemben alkalmazták; elítéli a Dániát célzó lejárató kampányokat; határozottan cáfolja az Ilham Aliyev által a Baku Kezdeményezés Csoport 2023. novemberi bakui ülésén tett állításokat;
21. elítéli az uniós polgárok kémkedéssel kapcsolatos hamis vádakon alapuló önkényes letartóztatását és a velük szemben hozott aránytalan ítéleteket;
22. sajnálatát fejezi ki a Franciaország hírnevét rontó lejárató kampány miatt, amely megkérdőjelezi Franciaország azon képességét, hogy otthont adjon a 2024. évi olimpiai játékoknak, és amelyeket gyaníthatóan az azerbajdzsáni rezsimhez közel álló szereplők indítottak;
23. határozottan elítéli az azerbajdzsáni kormány ellenfeleivel szemben alkalmazott megfélemlítést, halálos fenyegetéseket és merényletkísérleteket, beleértve az európai országokban a tagállamoktól politikai menedékjogot kapott azerbajdzsáni állampolgárok ellen elkövetett merényleteket is, mint amilyen például Franciaországban a Məhəmməd Mirzəli elleni merénylet volt; felhívja a tagállamokat, hogy szükség esetén működjenek együtt Vidadi İsgəndərli, az azerbajdzsáni rezsim politikai ellenfele – aki Franciaországban élt – 2024. szeptemberi meggyilkolásának kivizsgálásában; hangsúlyozza, hogy a tagállamok számára a területükön történő megtorlás megakadályozása a demokráciát, az emberi jogokat, valamint a biztonságot és a szuverenitást érintő kérdés; ismét hangsúlyozza, hogy az Europolnak szorosan figyelemmel kell kísérnie ezt az ügyet;
24. határozottan elítéli az azerbajdzsáni diplomáciai vagy kormányzati képviselők vagy az azerbajdzsáni parlament képviselői által az uniós tagállamok választott tisztviselői ellen elkövetett nyilvános támadásokat és közvetlen fenyegetéseket; e tekintetben követeli, hogy minden azerbajdzsáni tisztviselőtől további intézkedésig tagadják meg az uniós intézményi épületekhez való hozzáférést;
25. üdvözli, hogy az Örmény Köztársaság 2023-ban hivatalosan letétbe helyezte a Nemzetközi Büntetőbíróság Római Statútumának ratifikációs okmányát, és hogy a

statútum 2024. február 1-jén lépett hatályba Örményországban;

26. elítéli az Azerbajdzsán által a Ciprus megszállt területén működő szakadár entitás irányában tett lépéseket, amelyek ellentétesek a nemzetközi joggal és az ENSZ Biztonsági Tanácsának 541. (1983) és 550. (1984) sz. határozatával; felszólítja Azerbajdzsánt, hogy tartsa tiszteletben az államok szuverenitásának és területi integritásának elveit, és ne hívja meg a Ciprus megszállt részén működő szakadár entitást a Türk Államok Szervezetének üléseire;
27. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak, a Bizottságnak, a Bizottság alelnökének/az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének, a tagállamoknak, valamint Azerbajdzsán elnökének, kormányának és parlamentjének.